

Становище

относно проекта за ЗСВ на Министерство на Правосъдието

на Ангелина Лазарова, съдия в Окръжен съд гр. Варна
командирана в наказателно отделение на Апелативен съд гр. Варна

1. В началото на миналата година към **Комисията по предложенията и атестирането на ВСС** бяха създадени работни групи със задачи „Подобряване и промяна на начина на атестиране” и „Промяна в начина на кариерно израстване на магистратите”, в които участваха около 44 представители на съсловните организации, магистрати от апелативните райони, от върховните съдилища и прокуратури, НСС, както и членове на Гражданския съвет при ВСС. Имах честта да участвам в работната група, по атестирането и присъствах на проведените срещи. Паралелно на общи събрания на магистратите бяха поставени проблемите и отправени предложения.

Категорично твърдя, че обсъжданията в групата не бяха формални и се стигна до изводи за основни необходими промени и бяха формулирани конкретни предложения за изменения и допълнения на Закона за съдебната власт. Предложенията бяха обявени на сайта на Съвета, последваха становищата на магистратите по тях и се очерта сериозната подкрепа на проекта за промени.

Съпоставката с предложения от Министерство на правосъдието проект за промени на ЗСВ в тази част чл. 196 – чл. 209 Б – позволява да се установи, че не са предвидени подобни положения.

Тъй като в **предложенията за промени на ЗСВ, изготвени от работната група при ВСС са участвали съдии, прокурори и следователи от всички апелативни райони в страната, протекли са изследвания, обсъждания и общи събрания на магистратите по тази тема в период повече от година, считам че е редно общата позиция да бъде оценена и в бъдещия устроителен закон те да бъдат добавени.**

2. В чл. 204 А ал. 5 от проекта е предвидено че по инициатива на магистрат или в рамките на атестационната процедура служебно при установени специфични нужди, необходимост от допълнително развитие на специфични социални умения, необходими за осъществяване на магистратската функция, засилено обучение и други подобни, съответната Комисия по атестиране и конкурси и специалисти по професионално развитие на Националния институт на правосъдието развиват и прилагат с участието на съответния магистрат индивидуални планове за професионалното му развитие, чието изпълнение се подпомага и оценява от Националния институт на правосъдието. **Прилагането на**

подпомагащи мерки може да бъде съпроводено от **отпуск, командироване в друг орган на съдебната власт, както и от възможност за период на работа в Националния институт на правосъдието.**

По този начин **липсата на правни знания и умения за прилагането им** би могла “служебно” в процеса на атестиране да доведе не до отрицателна или задоволителна положителна оценка, както досега, а до **бонуси**, от субективното поле на компетентност на Комисията по атестиране и конкурси към колегиите на ВСС. Създава се усещането за по-привилегировано отношение към магистрати, които имат проблеми и не се справят с работата си, за сметка на останалите, които работят пълноценно и в срок, намират време за обучението си и задоволяването на специфичните си нужди, респективно развиват – социалните си умения, необходими за професионалното им качество. Струва ми се, че така формулираната норма се нуждае и **стриктна редакция**, за да бъде съхранена добрата идея и да бъдат изчистени съмненията за бъдещото ѝ прилагане *in tuito personae*.

Относно индивидуалните планове за професионално развитие, които ведно с резултатите от тяхното изпълнение са част от кадровото дело на всеки магистрат. Тази форма е напълно непозната досега и поражда редица въпроси – какви са **сроковете** за подобни планове, с изключение на изпитателния срок от шест месеца за дисциплинарното наказание, какво би се случило **ако не бъдат изпълнени**, как ще бъдат **отчитани и оценявани от НИП**, още повече - съдържанието им е изключително широко – от **социални до професионални умения**. На практика към **множеството изисквания с които магистратът ежедневно се придържа се добавя и ново, в някои случаи без неговото съгласие, а с негово участие.**

3. Позволете ми да посоча и някои проблеми по така представения проект относно вътрешните конкурси.

Осъществяването от магистрата организационни или обществени функции стават част от **общата оценка за притежаваните от кандидата професионални качества**. Какви организационни и обществени функции има един магистрат, как те се отнасят към професионалните му качества, ако пък няма подобни функции – това значи ли че е с непълноценни професионални качества. Съществуването на подобни ангажименти би могло да доведе до извод, че не са налице “равни професионални качества” и обществено ангажираният кандидат да спечели конкурса пред иначе стойностния професионалист в един конкурс за преместване.

Налице е противоречие относно съставите на конкурсните комисии. По чл. 37 ал. 2 и 3 от проекта - Комисиите по атестирането и конкурсите при колегиите се състоят от магистрати с **ранг или на длъжност върховните съдилища и прокуратура, както и НСС**, които се избират от

съответните общи събрания. Обаче според чл. 189 ал. 5 - Конкурсните комисии са тричленни, определени според конкурсната материя **от членовете на съответната комисия по атестирането и конкурсите и са с ранг равен или по-висок от ранга на обявената свободна длъжност.** Наложително е извършването на цялостна обща редакция на закона, тъй като явно различните автори са имали различни виждания по ключови въпроси.

На волята на членовете на комисиите по конкурсите за преместване и повишаване в длъжност – чл. 191 а и чл. 192 от ЗСВ, е предоставено – извършването на събеседване – при преместване, и лична проверка – когато се касае за неатестиран или непроверяван кандидат една година назад в конкурс за повишаване. Те могат, но не са длъжни да го сторят. **И каква би била стойността на техните констатации – могат ли да променят резултатите от актуална атестация от преди две години.**

За преместване не се изготвя становище от Комисията по професионална етика и почтеност, а съответната колегия на ВСС без да има някаква своя проверка, приема решение по поредността на класирането, **така както е подготвено от конкурсната комисия.**

При конкурса за повишаване в длъжност след класирането на Комисията по конкурсите, Комисията по професионална етика и почтеност извършва преценка за притежаваните нравствени качества на **първите трима за всяка длъжност** и изготвя становище по документите, в това число за резултатите от проверки по сигнали за нарушения на правилата за професионална етика. Липсата на проверки по сигнали срещу магистрата – автоматично ли доказва, че магистратът е почтен, респ. ако е сред първите трима и има сигнали срещу него с констатации, че е допуснал нарушения – ще продължи ли участието му в конкурса. Какво става с класирането на кандидатите от четвъртия надолу, кой списък ще бъде внесен на заседанието на колегията.

В чл. 193 ал. 2 - 4 от проекта – се регламентират правомощията на колегията на ВСС. За да приеме решение за повишаване следва да провери – дали класираният на първо място кандидат отговаря на изискванията за стаж – по чл. 164 и дали притежава необходимите професионални и нравствени качества. Кое налага колегията на ВСС да проверява дали са спазени изискванията за стаж – **след като това е въпрос по допустимост и по чл. 191 ал. 3 Комисията по атестирането и конкурсите вече е извършила необходимата проверка за това,** възможно е да е протекла е процедура по обжалване до ВАС.

Нормата на чл. 193 ал. 4 сочи, че колегията ще постанови отказ – ако не са налице изискванията по чл. 164 – за стаж, и на чл. 162 от ЗСВ – свързани с първоначално назначаване. Абсурдно звучи в конкурс за повишаване в длъжност – основание за отказ да се търси в чл. 162 от ЗСВ – тъй като кандидатът **вече е съдия,** и не тепърва се обсъжда дали има

висше образование по специалността право, необходимите нравствени качества и т.н. общи условия за това кой може да бъде съдия. Следователно липсват каквито и да е критерии, на които колегията на ВСС да обоснове решението си в конкурс за повишаване. **Дали кандидатът е магистрат и има съответния стаж – са въпроси по допустимостта на кандидатурата му**, а не по съществуването на оценката дали да бъде назначен, но с това са изчерпани и проверяваните от колегията на ВСС положения.

Кариерното развитие на магистратите е възлов за системата проблем и досегашният ред, по който протичаха конкурсите е натрупал сериозно недоволство. Необходимо е преуреждането му, но с ясни и съответни значимостта му правила. Струва ми се, че класиране по документи при **неясни допълнителни критерии** – като обществени и организационни функции, нерегламентирани субективни проверки от магистрати, командировани за по една година в комисиите на ВСС, както и обширното съдържание, което може да бъде вложено в понятията етика и почтеност, **в отсъствие на каквото и да е реално участие на професионалната колегия на ВСС**, създават нестабилност в търсенето на обективни правила и ориентири по посока на кариерното израстване и професионалното развитие на магистратите.